

MESTNA OBČINA MARIBOR

Obrazec 1

**PRIPOMBE IN PREDLOGI NA OSNUTEK LOKALNEGA PROGRAMA ZA KULTURO
STRATEGIJA RAZVOJA KULTURE V MESTNI OBČINI MARIBOR V OBDOBJU 2022–2026
(Javna obravnava poteka od objave 1. 9. 2022 do 21. 9. 2022 do 12. ure)**

Vsi pravočasno prispeli, ustrezno izpolnjeni ter podpisani obrazci bodo evidentirani in ustrezno obravnavani. Urad za kulturo in mladino MOM bo koordiniral proces opredeljevanja do predlogov. Po izteku javne obravnave bodo obravnavani predlogi zbrani in javno objavljeni v posebnem poročilu.

Datum	Ime in priimek avtorja pripombe/predloga	Ime in naslov organizacije, ki jo zastopa
20. 9. 2022	Društvo Asociacija, zanj Polona Torkar, strokovna vodja	Društvo Asociacija, Metelkova ul. 6, 1000 Ljubljana

Zaporedna številka pripombe/predloga	Številka poglavja (P) oz. ukrepa (U), na katerega se ta nanaša	Vsebina pripombe oz. predloga
1	(P) I.1	<p>V društvu Asociacija prepoznavamo pomembnost obstoja tako temeljnega dokumenta, kot je lokalni program kulture, v primeru MOM poimenovanega z <i>Strategija razvoja kulture v Mestni občini Maribor v obdobju 2022-2026</i>. Pozdravljamo težnjo MOM po participativno zasnovanem procesu snovanja lokalnega programa kulture, katerega proces se je zaključil v visoki pomladi 2022, zato izražamo presenečenje, prvič, da je bil program v skoraj štirimesečnem usklajevanju znotraj MOM, drugič, da je bil v javno razpravo podan šele nedavno, ter tretjič, ker gre za strateški dokument, katerega številne in močno problematične težave so ob nekaterih novostih, ki jih gre vsaj orientacijsko pozdraviti, lahko tudi izrazito temeljne narave, je čas za javno obravnavo dokumenta izrazito prekratek, da bi omogočal ustrezno temeljit strokoven odziv, je pa tak odziv nujno potreben.</p> <p>V celoti namreč nadalje preseneča, četrtič, da je dokument produkt prej omenjenega in v poglavju I.3 obrazloženega participatorno, strokovno in verodostojno zasnovanega procesa priprave strategije. Cilji in ukrepi strategije, kot so bili predloženi v javno razpravo, se namreč bistveno, mestoma pa v celoti razlikujejo od povzetkov npr. mnenja deležnikov iz IV.3 ali pregleda po področjih umetnosti iz IV.4, osebnega izkustva Asociacije kot udeleženca ene od stopenj snovanja strategije ter napotujejo na nevarno pomanjkljivo razumevanje zakonskih opredeljenih nalog, odgovornosti in pristojnosti MOM kot vršilca javnega interesa za kulturo. Četudi namreč mag. Klemen Brvar, vodja Urada za kulturo in mladino MOM, v poglavju I.1 zapiše: »Prostora za instrumentalizacijo kulture, umetnosti in dediščine na tej poti ne bi smelo biti /.../«, ocenjujemo, da je strategija v pretežni meri prav to, instrumentalizacija kulture, umetnosti in dediščine za potrebe uresničitev partikularne vizije mestnih odločevalcev, ki se v zaskrbljujoči meri ogiba premisleka o razvoju kulture v MOM skozi uresničevanje javnega interesa za kulturo ter zagotavljanje javnih kulturnih dobrin za potrebe lokalnega prebivalstva in državljanov, temveč kulturo vidi predvsem kot orodje za</p>

Pripombe in predlogi se bodo v času javne obravnave zbirali na različne načine, in sicer so možnosti oddaje pripomb in predlogov naslednje:

- po pošti z uporabo predpisanega obrazca, dostopnega na spletni strani www.maribor.si, s pripisom »oddaja pripomb in predlogov na osnutek SRK« na naslov Mestna občina Maribor, Ulica heroja Staneta 1, 2000 Maribor,
- v Pisarni za stranke Mestne občine Maribor z uporabo predpisanega obrazca, 14/pritličje, Ulica heroja Staneta 1, 2000 Maribor,
- po elektronski pošti z uporabo predpisanega obrazca in s pripisom »oddaja pripomb in predlogov na osnutek SRK« na naslov strategija.razvoja.kulture@maribor.si.

		<p>polnjenje mestnega proračuna skozi gospodarski in turistični razvoj mestne občine. Sočasno skozi različne dele strategije, tudi ukrepe, praviloma beremo napoved, da bodo vanjo v nezanemarljivi meri vlagali morebitni drugi javni financerji ali obstoječi deležniki mariborske kulturne srenje, in vsekakor manj MOM neposredno sama. V programu ni niti nakazano, ali bodo morebitni presežki iz naslova občine, izrazito problematične orientacije mestne kulturne politike v porast turizma in gospodarstva, namenjeni krepitvi mariborske kulture, ki naj bi ta donos generirala.</p> <p>O dvomih, da je oziroma v kakšni meri je osnutek strategije stvar dogovora, smo nekaj že zapisali. Strategija hkrati skozi cilje, ukrepe in previdno oblikovane zapise nedvoumno razkriva, prvič, kako si mestni odločevalci dogovor predstavljajo ter drugič, s kom ocenjujejo, je za voljo uresničevanja splošnih občinskih politik, ki se osredotočajo na ekonomske učinke kulture ter ne na zagotavljanje kulturnih dobrin, smiselni in mogoči. Iz strategije veje tendenca po centraliziranju moči mestnih odločevalcev, prvenstveno skozi Urad za kulturo in mladino MOM, vodstvo MOM, pa tudi skozi Zavod za turizem Maribor in druge organe MOM za voljo uresničevanja v donosnost orientirane občinske politike, zgolj zamejeno kulturne. Kako drugače je v luči omenjene orientacije namreč mogoče interpretirati ukrepe, kot so ukrep iz akcijskega načrta X.1 <i>Organizacija in redno sestajanje kolegija vodstva MOM z javnimi deležniki na področju kulture</i> z namenom: »Stalni kolegij bo namenjen usklajeni podpori mestne uprave razvoju kulture, še posebej na presečišču kulture in turizma ter razvojnih projektov.«, pri čemer strategija v ničemer (ne v ciljnih in ne v ukrepih) konkretnije ne naslovi ugotovitev o kadrovski podhranjenosti, pomanjkanju programskih sredstev ipd. iz IV. 3? Kako si je drugače mogoče razlagati napovedane številne in raznorodne sestave stalnih delovnih skupin iz ukrepa X.2 <i>Oblikovanje stalnih in/ali projektivnih delovnih skupin deležnikov na področju kulture</i>, v katerih je odločevalska prisotnost vodstva in uradnikov MOM znatna, mestoma v razmerju z neodvisnimi strokovnjaki, npr. ko bo odločala o umetnosti v javnem prostoru, celo prevladujoča? Kako v spregi s tem in tudi sicer interpretirati ukrep X.20 <i>Strokovno kadrovanje na področju kulture</i>? Gre ukrep brati kot ugotovitev, da je MOM do sedaj kadrirala nestrokovne kadre? Morda napoved, da bo aktivneje odločala o kadrovanju strokovnjakov? Iz strategije je mogoče jasno razbrati, da je MOM sposobna pri oblikovanju programa za kulturo strokovno javnost v celoti prezreti in tako sta prevpraševanje in zaskrbljenost, kaj MOM misli, ko govori o strokovnosti, povsem upravičena.</p> <p>Še bi lahko naštevali primere večanja mestne moči oz. mehanizmov za višanje vpliva političnega odločanja v polju kulture, a je, kako in s kom si mestne oblasti predstavljajo dogovarjanje, prav tako mogoče zgovorno razbrati npr. skozi neustrezno obravnavo ali celo izpust različnih deležnikov mariborske kulture. Zgovoren primer je npr. previdna obravnavava avtonomne kulturne cone KC Pekarna, ki je v SWOT analizi iz IV.2 P prepoznana kot prednost MOM, v poglavju IV.6 c) pa se pisecem strategije sfingovsko in zaskrbljujoče zapiše: »MOM prepoznava pomen, vlogo in mestotvorni značaj programov in vsebin, ki so se umeščale in razvijale na področju KC Pekarne in bo tudi v prihodnje zagotavljanja ustrezne prostorske in finančne pogoje za njihovo kontinuirano izvajanje.« Kako naj (razen z izrazito kislim priokusom) beremo sicer pozitivno napoved, da namerava MOM letno povečevati sredstva za kulturne programe iz ukrepa X.18 za 300.000,00 EUR letno, in sicer »ne glede na gibanje sredstev za delovanje JZ v kulturi«, pri čemer bo »sofinanciranje /.../ obravnavano ločeno od neprogramskih stroškov«, ko pa v istem ukrepu beremo, da bo šlo »od tega za razvojne programe JZ: 100.000 EUR letno; za programe in projekte drugih producentov [profesionalnih in ljubiteljskih, op. a.] in ustvarjalcev pa: 200.000 EUR«? Se naj samozaposleni v kulturi, ki delujejo v MOM in jih je sodeč po podatkih iz IV.3 158 veselijo sicer pozitivne napovedi uvedbe delovnih štipendij iz ukrepa</p>
--	--	--

		<p>X.17 <i>Prenova obstoječih programskih in projektnih razpisov, uvedba razpisov za nova področja in sofinanciranje za kulturne projekte, izbrane na razpisih EU</i>, ko pa je kazalnik nastavljen na pet štipendij nedoločene višine letno, kar pomeni, da bodo ob nespremenjenem številu samozaposlenih v kulturi v MOM vsi na vrsto prišli v 32 letih? Je sprejemljivo, da strategija ne predvideva niti enega samega cilja ali ukrepa po specifičnih področjih kulture in ustvarjalnosti, kot so intermedijske, uprizoritvene, glasbene, vizualne umetnosti, mediji itd., kulturno-kreativni sektor, turizem in gospodarstvo pa so prepleteni v zajeten del strategije v celoti, pa naj gre za cilje, kazalnike, ukrepe, ugotovitve? Zakaj so v strategiji določeni javni zavodi eksplicitno obravnavani, drugi v celoti izpuščeni? Problematičnih točk je vrsta, o nekaterih posamičnih nekoliko več v nadaljevanju.</p> <p>Naj na tem mestu in naposled opozorimo še na zapis mag. Klemna Brvarja, vodje Urada za kulturo in mladino MOM: »<i>Trajno uresničevanje zavez in spodbud razvoja je del dogovora v pristojnosti odločevalcev.</i>« Strategija skozi poglavje IV.1 <i>Povzetek pregleda uresničevanja ukrepov Lokalnega programa za kulturo Mestne občine Maribor v obdobju 2015–2020</i> in ukrep X.21 <i>Spremljanje zaključevanja ukrepov v teku iz LPK 2015–2020</i> povsem odkrito naslovi neuspehe izvajanja pretekle strategije, v poglavju in dokumentu v celoti pa beremo veliko tudi o nezmožnosti MOM, nekaj je prelaganja odgovornosti na državo in deležnike iz kulture v MOM, pogojnikov je v besedilo premnogo, optimizma in odločnosti ali celo konkretnih in finančno ovrednotenih napovedi in zavez MOM izrazilo premalo. Ocenjujemo, da so splošnost in nedorečenost strategije ob eksplicitnem manku finančnih zagotovil ali konkretnih načrtov za uveljavitev vanjo zapisanih ukrepov, pa naj bo problematičnih ali pozitivnih, izvedljivih ali neizvedljivih, ob neodločnosti odločevalcev, da kulturo v MOM vzpostavijo kot temeljno vrednoto ter skozi cilje in ukrepe naslovijo najbolj temeljne probleme mariborske kulture, dovoljšen povod za bojazen, da bo tudi pričujoči strateški dokument doletela sorodna usoda.</p> <p>V lokalnem programu za kulturo MOM v SWOT analizi iz IV.2 med nevarnostmi na prvem mestu najdemo zapis: »<i>vztrajanje pri primerjavi z Ljubljano in načinom razvoja kulture v prestolnici</i>«. Vsekakor drži, da ima vsako mesto svoje potrebe, svoje značilnosti, svojo kulturno krajino, drugačne deležnike, različne prioritete in prav je, da MOM v dialogu z vsemi deležniki piše lokalnim interesom za kulturo lastno kulturno politiko. A vendarle primerjava z Ljubljano mestoma morda ne bo odveč, še posebej, ko gre za vprašanja uresničevanja javnega interesa za kulturo, ki ga določa slovenska zakonodaja, tj. za vprašanja poslanstva, nalog in odgovornosti vseh lokalnih oblasti, ko gre za javni interes za kulturo, za vprašanja temeljnih vrednot.</p> <p>V danes veljavni <i>Strategiji razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2020-2023, z usmeritvami do leta 2027</i> je navkljub v mestu poudarjeni pomembnosti kulturnega turizma jasno in nedvoumno zapisano: »<i>Za MOL je kultura javna dobrina, ne tržno blago, ker imajo kulturne dobrine in storitve trajno duhovno vrednost, ki se ne izkazuje izključno s takojšnjimi neposrednimi ekonomskimi učinki. MOL podpira kulturne in umetniške dejavnosti javnih, NVO in ljubiteljskih organizacij zaradi kulturi in umetnosti lastnih vrednosti ter nasprotuje vsakršni ekonomski ali politični instrumentalizaciji, ki bi omogočala zmanjševanje proračunske podpore.</i>«. V uvodu k LPK MOM pa beremo: ». V središču sodobnih pogledov na upravljanje sta kakovost storitev in zadovoljstvo odjemalcev. Kultura, umetnost in dediščina, nesporno suverena in samozadostna področja, se morajo spoprijeti s konkurenco. Kulturna izkušnja mora odjemalca zapeljati /.../.«. Verjetno ni potrebno posebej poudariti, da je tovrstna devalvacija kulture na storitev,</p>
--	--	---

		<p>ki naj se podreja odjemalcem ali pa kapitalu, spoprime z nedoločljivo konkurenco ipd. izrazito problematična in četudi smo bili tovrstnemu pojmovanju v mandatu pretekle vlade skozi nastope javnih funkcionarjev vladajoče stranke in medijske objave lahko redno priča, mu vendarle ni uspelo prodreti v besedilo <i>Resolucije o nacionalnem programu za kulturo 2022-2029</i>, s katero naj bi bila ob ZUJIK ter drugih dokumentih strategija izhodiščno usklajena. Razkorak med tem, kako država neodvisno od tega, kdo ji načeluje, razume svojo vlogo nosilca javnega interesa za kulturo ter tem, kako jo MOM, je znaten in zaskrbljujoč.</p> <p>V društvu Asociacija pritrjujemo UKM MOM, da novo razvojno kulturno obdobje pomeni novo in pomembno prelomnico. Ocenjujemo, da si mariborska kultura, ki izrazito prispeva in izpolnjuje kriterije ustvarjalne in strokovne odličnosti, vrhunskosti, če želite, ter v nezavidljivih pogojih za drugo največje mesto v državi uspešno zadovoljuje človekove potrebe na področju kulture na lokalni, državni in mednarodni ravni, zasluži drugače zasnovane razvojne strategije kulture: uresničljive, ambiciozne, a postavljene na povsem drugih, znanih ter na ravni države dogovorjenih in določenih temeljnih vrednotah uresničevanja javnega interesa za kulturo. Zato najprvo pozdravljamo, da je MOM prepoznala in oblikovala nekatere pozitivne cilje in ukrepe za razvoj mariborske kulture, nato pa MOM pozivamo, da v želji zagotoviti kar največjo mero legitimnosti LPK MOM 2022-2026, v želji oblikovati kakovostno, učinkovito in uresničljivo strategijo, ki naslavlja najbolj temeljne razloge za stagnacijo in manko ustreznega razvoja področja v polju kulture v MOM ter je kot taka tudi prepoznana, pri čemer vsi deležniki aktivno prispevajo k uresničevanju v njej umeščenih ciljev in ukrepov, k izpolnitvi vizije, dokument vrne na raven usklajevanja z deležniki in stroko. Prisluhne naj jim z odprtimi ušesi in jih v največji možni meri upošteva, se odpove uveljavljanju lastnega razumevanja kulture in z njim povezanih interesov, izdatno premisli o potrebah vseh stebrov mariborske kulture s posebnim poudarkom na profesionalnem NVO sektorju ter samozaposlenih v kulturi, v dialogu z vsemi deležniki in po načelu kar najbolj enakovredne razvojne naravnosti obravnave posameznih področij kulture in ustvarjalnosti ter organizacijskih oblik dela s skupnostjo na novo oblikuje cilje, konkretizira, časovno detajlira in finančno ovrednoti ukrepe za uresničevanje javnega interesa za kulturo ter zagotavljanje javnih kulturnih dobrin, tudi skozi oblikovanje specializiranih ukrepov za posamezna področja umetnosti in kulture, ter naposled stremi k njihovi dosledni realizaciji.</p> <p>Iz osnutka strategije veje zavedanje MOM, da je sredstev, namenjenih za razvoj področij kulture, izrazito premalo, a je žal mogoče prepoznati tudi, da MOM sama ni pripravljena bolj ali celo zadostno vlagati vanje. Za številne ukrepe računa na EU sredstva, obveznost njihovega pridobivanja nalaga tudi deležnikom v polju kulture, opozarja, da v primerjavi z Ljubljano država premalo vlaga v mariborsko umetnost, napoveduje zagovorniške aktivnosti za krepitev državnih sredstev, računa na aktivacijo deležnikov v polju mariborske kulture v okviru »<i>rednih delovnih nalog</i>«, kot gre razbrati, tudi kadar ne gre za uslužbenca JZ ali MOM ipd. Četudi gre za kompleksen in ne vselej primerljiv položaj, ki ga ne gre poenostavljati, velja vseeno izpostaviti, da je leta 2019 MOL v proračun za kulturo vložila nekaj čez 125,00 EUR na prebivalca, MOM pa nekaj čez 71,00 EUR. Opisan razkorak je seveda pomemben element na ravni razvoja in razcveta lokalne kulture, ki za seboj potegne vrsto dejavnikov, od razmerja državnega financiranja, uspešnih prijav na evropske mehanizme, koncentracije znanja, učinkov na turizem in gospodarstvo, domicil ali pobeg ustvarjalnih sil itd. Verjamemo, da se MOM lahko bolj odločno postavi za poklicno in ljubiteljsko kulturo, za kulturo kot vrednoto samo na sebi ter tudi medsektorskemu povezovanju in k ekonomskih učinkom usmerjeni</p>
--	--	--

		ustvarjalnosti v strategiji nameni ustrezno mesto, pri tem pa se ob iskanju novih virov za kulturo predvsem zaveže, da bo v kulturo vlagala.																																																																																								
2	(P) II	<p>Poslanstvo, vrednote in načela je MOM osnovala skozi parafrazo določil in opredelitev iz ZUJIK, ki se nanašajo na uresničevanje javnega interesa za kulturo ter naloge, pristojnosti in odgovornosti lokalnih oblasti kot nosilcev javnega interesa za kulturo. V društvu Asociacija ugotavljamo, da so uvodna poglavja tudi del dokumenta, kjer izvzemši reference na krovni zakon na področju kulture kot zakonske podlage (praviloma v opombah pod črto, med viri ali kraticami) najdemo največjo koncentracijo v besedilu omenjenega <i>javnega interesa</i> v nedvoumni navezavi na kulturo, ki je sicer v preostanku strategije skopa. Če se namreč v besedilu LPK MOM (112 strani, 20.883 besed) beseda <i>interes</i> (tudi skozi kratice) pojavi štiriindvajsetkrat ter pri tem v približno dveh tretjinah primerov s povsem nedvoumno in dosledno referenco na <i>interes za kulturo, ustvarjanje</i> ipd., za primerjavo povemo, da Resolucija o NPK 2022-2099 (51 strani, 26.126 besed), s katero je LPK MOM po navedbah iz I.2 usklajen, omeni <i>interes</i> sedeminsedemdesetkrat ter pri tem manj kot petkrat v kontekstu brez nedvoumne navezave na področje kulture kot polja, na katerega se interes nanaša. ZUJIK (55 strani, 18.074 besed) besedo <i>interes</i> omeni sto in enkrat. Primerjava je zanimiva tudi skozi naslednje iskalne termine:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Strategija razvoja kulture MOM 2022-2026</th> <th>Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2022-2029</th> <th>ZUJIK</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>»gospodar«</td><td>22</td><td>44</td><td>4</td></tr> <tr><td>»turis«</td><td>43</td><td>6</td><td>1</td></tr> <tr><td>»turiz«</td><td>37</td><td>20</td><td>0</td></tr> <tr><td>»krea«</td><td>26</td><td>22</td><td>0</td></tr> <tr><td>»industri«</td><td>23</td><td>10</td><td>0</td></tr> <tr><td>»KKS«</td><td>50</td><td>0</td><td>0</td></tr> <tr><td>»zaseb«</td><td>12</td><td>32</td><td>5</td></tr> <tr><td>»nevlad«</td><td>11</td><td>24</td><td>8</td></tr> <tr><td>»NVO«</td><td>78</td><td>0</td><td>0</td></tr> <tr><td>»samozapos«</td><td>1</td><td>27</td><td>50</td></tr> <tr><td>»samostoj«</td><td>8</td><td>15</td><td>13</td></tr> <tr><td>»ljubit«</td><td>13</td><td>21</td><td>1</td></tr> <tr><td>»zavod«</td><td>49</td><td>72</td><td>169</td></tr> <tr><td>»infrastruk«</td><td>43</td><td>38</td><td>52</td></tr> <tr><td>»digital«</td><td>42</td><td>100</td><td>0</td></tr> <tr><td>»dostop«</td><td>76</td><td>70</td><td>10</td></tr> <tr><td>»program«</td><td>158</td><td>124</td><td>144</td></tr> <tr><td>»projekt«</td><td>108</td><td>58</td><td>100</td></tr> <tr><td>»štipend«</td><td>8</td><td>9</td><td>12</td></tr> <tr><td>»vzgoj«</td><td>14</td><td>25</td><td>2</td></tr> <tr><td>»izobra«</td><td>34</td><td>68</td><td>5</td></tr> </tbody> </table>		Strategija razvoja kulture MOM 2022-2026	Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2022-2029	ZUJIK	» gospodar «	22	44	4	» turis «	43	6	1	» turiz «	37	20	0	» krea «	26	22	0	» industri «	23	10	0	» KKS «	50	0	0	» zaseb «	12	32	5	» nevlad «	11	24	8	» NVO «	78	0	0	» samozapos «	1	27	50	» samostoj «	8	15	13	» ljubit «	13	21	1	» zavod «	49	72	169	» infrastruk «	43	38	52	» digital «	42	100	0	» dostop «	76	70	10	» program «	158	124	144	» projekt «	108	58	100	» štipend «	8	9	12	» vzgoj «	14	25	2	» izobra «	34	68	5
	Strategija razvoja kulture MOM 2022-2026	Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2022-2029	ZUJIK																																																																																							
» gospodar «	22	44	4																																																																																							
» turis «	43	6	1																																																																																							
» turiz «	37	20	0																																																																																							
» krea «	26	22	0																																																																																							
» industri «	23	10	0																																																																																							
» KKS «	50	0	0																																																																																							
» zaseb «	12	32	5																																																																																							
» nevlad «	11	24	8																																																																																							
» NVO «	78	0	0																																																																																							
» samozapos «	1	27	50																																																																																							
» samostoj «	8	15	13																																																																																							
» ljubit «	13	21	1																																																																																							
» zavod «	49	72	169																																																																																							
» infrastruk «	43	38	52																																																																																							
» digital «	42	100	0																																																																																							
» dostop «	76	70	10																																																																																							
» program «	158	124	144																																																																																							
» projekt «	108	58	100																																																																																							
» štipend «	8	9	12																																																																																							
» vzgoj «	14	25	2																																																																																							
» izobra «	34	68	5																																																																																							

		»KUV«	41	43	0
		»dedišč«	63	113	6
		»medij« (upoštevaj	29	89	4
		»intermed«)			
		»intermed«	18	12	3
		»knjig«	10	50	7
		»knjiž«	28	63	17
		»liter«	17	7	0
		»film«	18	47	3
		»kinema«	0	6	1
		»jezik«	4	90	3
		»avdio«	6	4	1
		»glasb«	32	42	7
		»vizual«	21	17	3
		»likov« (upoštevaj	62	65	6
		»oblikov«)			
		»oblikov«	49	56	3
		»arhitekt«	17	25	3
		»uprizor«	11	17	2
		»gledališ«	15	13	1
		»ples«	11	10	8
		»občin«	115	39	52
		»lokaln«	33	58	77
		»regij«	37	8	0
		»držav«	15	123	114
		»nacional«	23	125	31
		»mednar«	41	76	3
		»spol«	5	4	2
		»identitet«	7	23	1
		<p>V prvem stolpcu, v katerem smo opredelili iskalne termine, smo odebelili tiste, pri katerih se v LPK MOM v primerjavi z Resolucijo o nacionalnem programu termin in obratno uporablja v razliki 11 ali več. Določeni razkoraki so posledica npr. iz geografske ravni, ki jih strateški dokument pokriva (glej termini, vezani na občino, lokalno skupnost, državo, nacionalnost), druge razlike je mogoče utemeljiti na ravni uveljavljenega, a ne vselej povsem osmišljenega razmerja pristoynosti za zagotavljanje javnih kulturnih dobrin (jezik, mediji, dediščina, knjiga, film, digitalizacija, KUV). Pomenljiv razkorak je razbrati na ravni obravnave (drugih) sektorjev, ki se zdijo odločevalcem države ali lokalne skupnosti pomembne, ko gre za polje kulture. Država v NPK nekoliko več govori o gospodarstvu. MOM izrazito pogosteje o turizmu in kreativnem sektorju. Ko gre za različne deležnike v polju kulture, sta očitna tudi razkoraka v stopnji obravnave JZ, SUK in NVO, o prvih dveh skupinah izrazito pogosteje</p>			

		<p>govori država, o slednjih MOM. Razkorak med MOM in državo je očitno tudi pri rabi terminov <i>program</i> in <i>projekt</i>, pri čemer zajeten razkorak pri slednjem daje slutiti, da gre v MOM za prednostno obliko zagotavljanja javnih kulturnih dobrin. Opozoriti velja še, da četudi oba dokumenta vidno obravnavata mednarodno in regijsko kulturno povezovanje in delovanje, država daje večji poudarek na mednarodno raven, MOM pa izrazito tudi na regijsko.</p> <p>V drugem stolpcu smo podčrtali iskalne termine, ki so se v besedilu pojavijo manj kot desetkrat in s kurzivom označili termine, ki se pojavijo več kot petdesetkrat, pri čemer smo smiselno seštevali rezultate pomensko povezanih iskalnih terminov. Ko gre za pojme, ki jih strategija le redko obravnava, je potrebno pojasniti, da smo iz izsledkov izključili termine, vezane na film, izraz AV se namreč v LPK MOM uporablja večkrat in ne manj kot desetkrat, a je za strojno iskanje relevantnih podatkov iskalni termin neustrezen. Zaključimo tako lahko, da LPK MOM izrazito zapostavlja predvsem samozaposlene v kulturi oziroma samostojne ustvarjalce ter ukrepe zanje, kot so štipendije. Izrazito prednostno pa vrednoti javni interes za kulturo v lokalnem okolju v obliki programov ter predvsem projektov v navezavi na turizem, kreativne industrije (tudi kot del gospodarstva), dediščino in NVO.</p> <p>Seveda je tovrstna primerjava uporabna le deloma, celovitejši vpogled v prednostna področja in deležnike, kot jih vidi MOM, lahko pridobimo šele skozi kontekst, v katerih se posamezni iskalni termin uporablja, skozi ukrepe, vezane nanje ter skozi količino sredstev, ki jih MOM namerava zagotoviti za njihovo realizacijo, o čemer nekaj tudi v nadaljevanju. Kljub temu pa je primerjava uporabna, da pokaže, kako bi MOM eksplicitno in predvsem transparentno zapisal, kaj sam vidi kot javni interes za kulturo ter kaj bi se namesto besed iz ZUJIK pravilneje oziroma bolj resnicoljubno znašlo v poslanstvu, vrednotah in načelih LPK MOM.</p> <p>V Asociaciji menimo, da strategija zdaj vanjo vpisanih poslanstva, vrednot in načel, ki sledijo ZUJIK, v ukrepih ne odraža v zadostni meri.</p> <ul style="list-style-type: none"> - MOM pozivamo, da premisli o namenu krovnega zakona za kulturo ter o nalogi MOM, ko gre za uresničevanje javnega interesa za kulturo, ustrezno prilagodi omenjeno poglavje ter pomembneje, oblikuje cilje in ukrepe, ki se bodo v izrazitejši meri posvečali zagotavljanju javnih kulturnih dobrin, razvoju umetniških zvrsti, področij ter deležnikov ter bodo v MOM ustrezno okrepili pomen kulture kot temeljne vrednote.
3	IV.2	<p>SWOT analiza, ki je sestavni del dokumenta in je bila domnevno v pomoč pri sprejemanju strateških odločitev MOM, je zgovoren pokazatelj problematičnosti zasnove LPK MOM, razmerij med odločevalci MOM in deležniki v polju kulture in utrjuje v prepričanju, da gre predvsem za orodje uveljavljanja vizije mestnih odločevalcev MOM. Če namreč v poglavju IV.3 <i>Pregled in mnenja deležnikov</i> konsistentno beremo, da na mestni ravni ni zadostnega financiranja (javni zavodi, nevladne organizacije, samostojni ustvarjalci, samostojni ustvarjalci v kulturi, producenti, poznavalci, novinarji), preseneča, da med slabostmi ni omembe, da je v MOM sektor finančno podhranjen ali omembe, da MOM ni uspela zagotoviti povečanja sredstev za kulturo, dogovorjenega s preteklim LPK ter realizirati še vrste drugih ukrepov.</p>

		<p>Nasprotno, zdi se, da v SWOT analizi namesto identifikacije omenjene in temeljne slabosti področja kulture, ki jo poznavalci, novinarji, producenti uvrščajo celo med temeljne nevarnosti, prebiramo bolj odgovor MOM deležnikom na izpostavitve dejstva nezadostnega financiranja, in sicer so kot slabost v navezavi na financiranje prepoznani zgolj in samo <i>»odpor posameznikov in/ali organizacij do novosti in večjih sprememb, zlasti pri javnih zavodih«, »slaba vključenost javnih zavodov v vsebinske/ produkcijske mednarodne partnerske mreže, sofinancirane iz Ustvarjalne Evrope«, »skromna promocija«, lahko tudi »slaba povezanost kulturnega sektorja z gospodarskim (tudi znotraj občinskih služb)«.</i> Če v poglavju IV. 1 prebiramo <i>»aktivna soudeležba nosilcev kulturne dejavnosti pri sprejemanju odločitev se je razvila v odsotnost dialoga«</i>, na pomanjkanje dialoga z MOM pa v poglavju IV. 3 opozarjajo tudi ustvarjalci in organizacije, ki delujejo v polju kulture ter mestne in četrtne skupnosti, preseneča, da med slabostmi ne najdemo omembe pomanjkljive stopnje dialoga med MOM in kulturo, kot slabost pa so izpostavljena <i>»razhajanja med institucionalno in neinstitucionalno kulturo«</i> in morebiti na ta segment vezan razlog za odsotnost dialoga, in sicer <i>»nizko vrednotenje pomena kulture za razvoj mesta«</i>. Če slednjo omenjeno slabost primerjamo z mnenji širše javnosti, kjer mdr. beremo <i>»Širša javnost (glede na anketo) prepozna kulturo kot nepogrešljivo razsežnost mesta in meni, da je kulturi priznan premajhen pomen«</i>, lahko s precejšnjo gotovostjo zaključimo, da so tisti, ki kulturo vrednotijo nizko, prav odločevalci MOM, pri čemer v SWOT analizi tega niso pripravljeni jasno zapisati, temveč slabost zavijejo v tančice občosti.</p> <p>Vizija odločevalcev MOM iz SWOT analize pronica skozi prepoznane prednosti, priložnosti in slabosti, manj skozi prepoznane nevarnosti. V Asociaciji odločno nasprotujemo, da o javnem interesu za kulturo odloča politika, temveč zastopamo stališče, da o vprašanih, vezanih na razvoj področij kulture in ustvarjalnosti, lahko odločajo predvsem skupnosti skozi identifikacijo potreb po kulturnih dobrinah ter stroka, ki je hkrati edina, ki lahko stanje kulture tudi ustrezno vrednoti ter s strokovnostjo prispeva k oblikovanju za zagotavljanje javnih kulturnih potreb ustreznim ukrepom.</p> <p>MOM predlagamo, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z redukcijo na mnenje in nezadostnim upoštevanjem preneha neustrezno vrednotiti ugotovitve mariborske kulture, vezane na potrebe slabosti, prednosti, priložnosti in nevarnosti, - afirmira in osmisli participativno naravnost procesa snovanja strategije, - izkaže potrebno samorefleksijo, voljo in odločnost nasloviti temeljne težave sektorja, - se zave, da se ne more enačiti s strokovnjaki v polju kulture ali jih nadomestiti, - se v celoti odpove poskusom političnega vplivanja na oblikovanje in izvajanje kulturne strategije MOM ter strokovne odločitve, - SWOT analizo z deležniki opravi znova, pri čemer naj ob ustreznem umeščanju ugotovitev v ustrezne kategorije ter redosledu po pomembnosti prvenstveno vanjo umesti temeljne slabosti na področju kulture v MOM, kot so nezadostno višanje sredstev MOM za kulturo, neuspešno izvajanje ukrepov preteklih strategij, pomanjkanje kadrov, dostopa do infrastrukture, dialoga, razumevanja odločevalcev MOM, pomanjkanje spodbud za samozaposlene v kulturi, odhod ustvarjalcev iz mesta in še bi lahko naštevali.
--	--	--

4	IV.3	<p>Izpostaviti velja problematičnost poglavja, v katerem so zbrani pregled in stališča različnih deležnikov v polju kulture v MOM in širše javnosti. Iz besedila je namreč razvidno, da gre za nekakšen popis stališč deležnikov, ki je prepleten s komentarji pripravljavcev besedila dokumenta, pri čemer je mestoma med njima povsem nemogoče razlikovati. Ko npr. v poglavju beremo, da je (samo)refleksija JZ šibka, ne moremo razbrati, ali gre za samooceno oz. kdo to oceno podaja in kako je do ocene prišel oz. kako je utemeljena. Primer naj služi kot ilustracija, da nepopolno, nejasno in nedosledno podajanje podatkov, stališč in ocen vpliva na stopnjo zaupanja o verodostojnosti v poglavju predstavljenih informacij v celoti ter težo oz. strokovno utemeljenost ugotovitev in ocen.</p> <p>Tudi na tem mestu namreč ob pomanjkanju ustreznih informacij kaj hitro prepoznamo možnosti izrabljanja strategije za napovedi in morebitno realizacijo večanja političnega vplivanja na polje kulture ter odiranje stroke kot tiste, ki lahko polje kulture edina kompetentno vrednoti. V istem poglavju o JZ tako npr. beremo, da »<i>tudi UKM MOM ne vrednoti kakovosti programa javnih zavodov (kot je praksa MzK).</i>«, pri čemer sta omemba strokovne komisije v sestavku in morebitni ukrep ustanovitve neodvisnega strokovnega organa (v katerem torej ni predstavnikov in uslužbenec v MOM ter je sestavljen iz referenčnih strokovnjakov iz področja umetnosti, ki jih JZ pokrivajo) za vrednotenje programov JZ v dokumentu izpuščena.</p> <p>V Asociaciji predlagamo, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poglavje, ki ga v Asociaciji razumemo kot rezultat participatornega procesa snovanja strategije, temelj zanjo ter hkrati podlaga za oblikovanje ciljev in ukrepov, MOM oblikuje tako, da so dosledno popisana stališča oz. ocene posameznih skupin jasno ločeni od komentarjev pripravljavcev, ki naj bodo v jasno identificirani (MOM, UKM MOM, strokovna skupina), opredeljena pa naj bo tudi metodologija za njihove morebitne ugotovitve in ocene, lahko pa so v skladu z namenom poglavja ocene in ugotovitve slednjih tudi v celoti izpuščene. - MOM stališča različnih deležnikov natančno analizira, ustrezno uvrsti v SWOT analizo kot pomagalo pri načrtovanju strategije ter si skozi cilje in ukrepe prizadeva nasloviti najprvo in predvsem najbolj temeljne potrebe in ugotovitve deležnikov, ki so finančna in kadrovska podhranjenost, spodbude za samozaposlovanje, dostop do javne infrastrukture, dialog med deležniki in MOM, beg ustvarjalcev ipd. - se MOM in UKM MOM zavežeta, da bosta v celoti zamejila možnosti političnega vplivanja na procese strokovnega odločanja v polju kulture v MOM ter bodo odločevalski organi, namenjeni naslavljanju strokovnih vprašanj, razvoju politik, vrednotenju programov ipd., v celoti sestavljeni iz neodvisnih, transparentno imenovanih in referenčnih strokovnjakov za zadeve iz področij kulture in ustvarjalnosti, za katere je strokovni organ imenovan, pri čemer bodo pri sestavi organov upoštevali najmanj načela enakovredne zastopanosti spolov, starostnih skupin ter različnih organizacijskih oblik delovanja v kulturi.
5	IV.4	<p>V poglavju je prepoznana vrsta izzivov ter morebitnih priložnosti po posamičnih področjih kulture in ustvarjalnosti, pri čemer za odgovor nanje v strategiji ni mogoče najti konkretnih, specifičnih in po področjih ustvarjalnosti oblikovanih, časovno opredeljenih in finančno ovrednotenih ukrepov. Utemeljena je tako bojazen, da so popis izzivov in premisleki v strategiji MOM samemu sebi namen in bodo v pretežni meri izzive institucije, organizacije in ustvarjalci primorati naslavljanje sami.</p>

		<p>V društvu Asociacija predlagamo, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - MOM v dialogu z deležniki oblikuje ter v strategijo umesti konkretizirane, časovno opredeljene in finančno ovrednotene ukrepe za vsako posamično področje kulture in ustvarjalnosti ter vse na področjih aktivne deležnike v polju kulture (JZ, NVO, SUK,...)
6	IV.5	<p>V poglavju je prepoznana vrsta izzivov in morebitnih priložnosti po posamičnih <i>prečnih</i> področjih v kulturi, pri čemer za odgovor nanje v strategiji ni mogoče najti konkretnih, specifičnih in po področjih oblikovanih, časovno opredeljenih in finančno ovrednotenih ukrepov. Utemeljena je tako bojazen, da postanejo popis izzivov in premisleki v strategiji MOM samemu sebi namen in bodo v pretežni meri izzive deležniki primorati naslavljati sami. Četudi v strategiji MOM skozi pregled stališč NVO in ukrep X.4 izpostavi obstoj in pomen podpornih programov v kulturi, zanje v dokumentu ni posebnega poglavja.</p> <p>V društvu Asociacija predlagamo, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - MOM v dialogu z deležniki oblikuje ter v strategijo umesti konkretizirane, časovno opredeljene in finančno ovrednotene ukrepe za vsako posamično prečno področje v kulturi in ustvarjalnosti ter vse na področjih aktivne skupine deležnikov (JZ, NVO, SUK,...) - MOM v strategiji v samostojnem poglavju opiše pregled stanja, izzivov, stališč podpornih programov v kulturi ter zanje oblikuje specifične, konkretizirane, časovno opredeljene ter finančno ovrednotene ukrepe.
	IV.6	<p>V poglavju je prepoznana visoka stopnja nedokončanih premislekov o rešitvah v navezavi na perečo tematiko dostopa do javne infrastrukture. V kulturni strategiji ni jasno oblikovanih, konkretnih, časovno in lokacijsko opredeljenih ter finančno ovrednotenih ukrepov, ki bodo ob že tekočih investicijah naslovile vrsto potreb deležnikov na področju kulture, ki delujejo v MOM. Utemeljena je tako bojazen, da MOM k zagotavljanju potrebne infrastrukture ne namerava pristopati aktivno in odločno. Zaskrbljujoča je še prav posebej izrazita nejasnost usode KC Pekarna.</p> <p>V društvu Asociacija predlagamo, da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - MOM v dialogu z deležniki oblikuje ter v strategijo umesti konkretizirane, časovno in lokacijsko opredeljene in finančno ovrednotene ukrepe za vsako posamično, tudi prečna področja kulture in ustvarjalnosti ter vse na področjih aktivne skupine deležnikov (JZ, NVO, SUK,...)
	V.3	<p>Predlagamo sledeča preoblikovanja ciljev:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uveljaviti pomen kulture kot temeljne vrednote in družbenotransformativne sile Učinki kulture in ustvarjalnosti so daljnosežni in mnogoštevilni, ob povezovalni in razvojni vlogi so pozitivni vidiki kulture tudi ustvarjalnost, inovativnost, vpliv na zdravje, prispevanje h gospodarskim kazalnikom in številni drugi. Ob vsem tem pa ne gre pozabiti, da je kultura tudi vrednota sama na sebi, ki jo je (kot zdravje) potrebno nenehno kultivirati, če naj izrazna moč misli in idej neke skupnosti ne zamre. Bistvenega pomena je, da MOM kulturo prepozna kot vrednoto ter jo s preišljenimi promocijskimi ukrepi kot tako tudi uveljavlja. 2. S povečevanjem proračunskih sredstev za kulturo zagotoviti skladen in uravnotežen razvoj vseh področij in deležnikov v kulturi Osnutek strategije jasno očrta, da obstoječe financiranje različni deležniki v MOM ocenjujejo kot nezadostno, česar se zaveda tudi MOM. Zato je povsem nesprejemljivo, da pri navedbi investicij, v katere se bodo povečana sredstva

		<p>pretopila, v celoti izpusti najpomembnejšo, povečanje sredstev za programe in projekte NVO, SUK, JZ, JSKD in ustvarjalcev v kulturi. Stališče Asociacije je, da bi MOM ob drugih investicijah prednostno morala povečana sredstva nameniti prav za krepitev omenjenih programov in projektov, spodbud za samozaposlovanje, pri čemer bi se zgolj sredstva za profesionalne NVO iz IV. 4 letno povečevati za najmanj 200.000,00EUR, za samozaposlene v kulturi pa bi vsako leto morali razpisati najmanj po dve štipendiji na posamično področje iz IV.4 ter letno število podeljenih štipendij po področjih povečevati za najmanj eno. Izjemnega pomena je tudi višina štipendij, namenjenih za SUK. Če naj bi izrazito zapostavljeni samozaposleni v kulturi pomagali razvijati kulturo v MOM, ocenjujemo, da posamična delovna štipendija ne sme biti manjša od 8.000,00 EUR.</p> <p>3. Zagotoviti trajni dialog MOM z NVO in SUK MOM naj med prednostne ukrepe uvrsti osnovanje skupin za trajni dialog z NVO in SUK, dialog pa redno vrši tudi s preostalimi akterji v sektorju kulture</p> <p>4. Ohranjati, vzpostavljati in povečevati infrastrukturo za kulturo za vse deležnike na področju kulture ter usklajeno s potrebami posamičnih področij kulture in ustvarjalnosti Ocenjujemo, da se MOM skozi strategijo, ko pride do infrastrukture, ukvarja pretežno z vprašanji upravljanja javne infrastrukture, kar lahko vrednotimo kot pozitivno, zastira pa pogled na številne potrebe po prireditvenih, vadbenih, skladiščnih in drugih prostorih, ki jih imajo kulturni deležniki v MOM. Zastopamo stališče, da mora MOM v dialogu z deležniki skrbeti za ohranjanje in razvoj avtonomne cone KC Pekarna, vzpostavljati novo infrastrukturo, ki naj jo preda v upravljanje NVO, ustvarjalcev ter razmišljati tudi o drugih načinih, kako nasloviti potrebe po infrastrukturi, npr. z subvencioniranjem najemov ipd.</p> <p>5. Okrepiti dejavnosti kulturno-umetnostne vzgoje ter podpornih programov v kulturi Razvoj občinstev in kulturno-umetnostna vzgoja nista sinonima, zato predlagamo preimenovanje cilja, sočasno pa je nujno, da MOM prepozna pomembnost vseh podpornih programov v polju kulture ter jih z premišljenimi ukrepi ustrezno podpre.</p> <p>6. Spodbuditi profesionalizacijo delovanja nevladnega sektorja kulture Krepitve kompetenc in prenosi znanj so gotovo pomemben element rasti in razvoja nevladnega sektorja v kulturi, a lahko lokalna skupnost zanj stori bistveno več, na primer vzpostavlja pogoje za zaposlovanje v NVO, razpisuje sredstva za vlaganja v prenovo infrastrukture, nakup opreme itd.</p> <p>7. Zagotoviti ustrezno časovno in prostorsko porazdelitev kulturnih vsebin Na tem mestu je potrebno odločevalce spomniti, da dinamiko izvedbe in organizacije v MOM pretežno diktirajo sami preko časovno neustreznega načrtovanja izvedbe razpisov ter sklepanja pogodb, ki se lahko zavleče tudi v drugo polovico leta.</p> <p>8. Digitalizacija vseh postopkov in procesov prijav MOM v polju kulture ter splošna administrativna razbremenitev sektorja kulture</p>
--	--	---

		<p>Na mestu je premislek, koliko se cilj <i>Razviti skupna podporni orodja kulturne produkcije</i> lahko vrednoti kot tak in ne pravilneje kot npr. ukrep za uresničitev predlaganih ciljev 1 (promocija in uveljavitev pomena kulture), 4 (kot del, vezan na javno infrastrukturo) in 7 (časovna razporeditev kulturnih vsebin). Ocenjujemo, da ga je smiselno izpustiti. Predlagamo, da se skozi cilje in ukrepe MOM posveti oblikovanju smiselnih in digitaliziranih procesov pridobivanja sredstev, oddajanja obrazcev in splošni administrativni razbremenitvi sektorja kulture, s čimer bodo producenti in ustvarjalci lahko več časa in pozornosti namenili ustvarjanju.</p> <p>9. Vzpostaviti podporno okolje za razvoj in delovanje kulturnega in kreativnega sektorja</p> <p>Pozdravljamo, da se je med cilji strategije znašel tudi KKS, a navkljub splošni k donosnosti usmerjeni orientaciji osnutka strategije vseeno preseneča, da je v primerjavi z drugimi področji kulture in ustvarjanja ter drugimi deležniki v kulturi deležen tolikšnega posluha, lahko bi ocenili, da je celo favoriziran. Podpiramo, da MOM zagotovi prostore za sodelo, delo, internacionalizacijo, spodbuja trg oz. prodajo, povezave z gospodarstvom, integrira KKS v mestno središče ipd., a mora sočasno nujno enakovredno obravnavati, vrednotiti in podpirati tudi druga področja kulture in ustvarjalnosti, s poudarkom na NVO in SUK.</p> <p>10. Spodbuditi socialno kohezijo, vključenost pripadnikov ranljivih skupin in okoljski prehod na področju kulture</p> <p>MOM opozarjamo na v strategijo vključene vrednote: »Delovanje MOM na področju kulture bo temeljilo na vrednotah transparentnosti, enakopravnosti, družbene in okoljske pravičnosti, odprtosti in medkulturnega povezovanja.« in izrazitem pomanjkanju, da bi se odrazile v ciljnih LPK MOM 2022-2026. Predlagamo tako, da naj z ustreznimi ukrepi podpre participativne kulturne projekte in programe, ki krepijo socialno kohezijo in vključenost pripadnikov ranljivih skupin v družbeno življenje ter spodbudi vsebine, procese in načine produkcije, ki podpirajo prizadevanja za uveljavitev pomembnih družbenih tematik, kot so enakovredna obravnave spolov, diskriminacija in okoljska problematika. Ocenjujemo, da se uvajanje digitalnih tehnologij za potrebe širjenja občinstev ipd. kot ukrep lahko smiselno uvrsti v predlagan cilj 1, v namene administrativne razbremenitve kulture pa tudi v predlagan cilj 8.</p> <p>V Asociaciji menimo, da predlagani cilji v večji meri odražajo potrebe deležnikov v polju kulturi, pa tudi poslanstvo in vrednote MOM, zato predlagamo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - da z deležniki iz področja kulture ovrednotite, v kolikšni meri cilji iz osnutka nagovarjajo potrebe kulture v MOM, jih po analizi uskladite na novo ter oblikujete konkretne, časovno opredeljene in finančno ovrednotene ukrepe, ki bodo neposredno prispevali k realizaciji ciljev strategije.
	VI	<p>V društvu Asociacija opozarjamo, da strokovna skupina za evalvacijo SRK v nazivu poudarja strokovnost telesa, zato menimo, da mora biti v celoti sestavljena iz neodvisnih strokovnjakov na področju kulture, ki naj jih MOM v skupine imenuje na transparenten način, na podlagi javnega poziva in skozi ustaljene postopke imenovanja predstavnikov nevladnega sektorja v odločevalska telesa, kot jih izvaja Zavod PIP, za potrebe koordinacije skupine pa imenuje uslužbenca UKM MOM, ki nima pristojnosti za odločanje ali evalviranje, je pa ključen za zagotavljanje učinkovitega dela skupine. Pri sestavi skupine naj kandidati izkažejo referenčnost strokovnega delovanja na posameznem področju kulture in umetnosti, MOM pa skupino oblikuje tako, da so v skupini v dovoljšni meri zastopana strokovna znanja iz vseh relevantnih umetniških disciplin, področij kulture, deležnikov v kulturi, da je</p>

		<p>strategija lahko kakovostno, strokovno in informirano evalvirana. Predstavnikov, vodstva in uslužbencev MOM ne moremo obravnavati kot strokovnjake za področje kulture, zato je njihova vključenost v skupino sporna, niža verodostojnost tovrstnega strokovnega organa in povečuje verjetnost, da bo evalvacija nestrokovna in nekritična, v ospredju pa ne bo interes za kulturo, temveč interes mestnih odločevalcev.</p>
	X.1	<p>V luči v izrazito poudarjenega elementa strategije, ki je dobro upravljanje, pridobivanje upravljaljskih kompetenc za akterje v polju kulture, večanje sodelovanja med institucionalnimi in neinstitucionalnimi akterji v kulturi ipd., močno preseneča, da je prvi ukrep akcijskega načrta SRK MOM 2022-2026 osnove stalnega kolegija vodstva MOM z javnimi zavodi in po potrebi še z drugimi deležniki mestnih javnih služb, pričakovali bi namreč, da tovrstna srečanja vsaj sporadično že potekajo. Ukrep tako v splošnem kot element odgovornega upravljanja ter mesto rednejšega posredovanja informacij o pogojih dela, programih, snovanju rešitev, sodelovanja med JZ ter z njimi usklajene mestne podpore, ki se osredotoča na realizacijo javnega interesa za kulturo, pozdravljamo, nevarnost pa vidimo v bistvenem razkoraku med tem, kako opredeljujeta javni interes za kulturo npr. ZUJIK ali NPK ter pojmovanjem javnega interesa za kulturo skozi zrcala MOM in mestnih odločevalcev ter posledično možnosti, da se institut zlorabi za namene usklajenega uveljavljanja javnega interesa za kulturo, kot ga vidi MOM.</p> <p>MOM pozivamo, da v opredelitev ukrepa uvrsti večji poudarek na usklajeno mestno podporo javnim zavodom pri zagotavljanju javnih kulturnih dobrin v javnem interesu ter večjo vlogo kolegija kot dialoškega telesa, v okviru katerega lahko ob snovanju razvojnih projektov in sodelovanj mestna uprava aktivneje prisluhne potrebam JZ.</p>
	X.2	<p>V luči pogosto izpostavljenega manka dialoga med akterji iz področja kulture v MOM in odločevalci MOM pozdravljamo ukrep, s katerim se bo osnovalo najmanj 6 stalnih delovnih skupin, praviloma za projekte in področja, ki jih kot prednostne vidi MOM, napovedana pa je tudi množica fokusnih srečanj z deležniki, med katerimi kot najpomembnejše vrednotimo fokusna srečanja pred pripravo in izvedbo razpisov z NVO in SUK ter fokusne skupine, ki NVO in SUK umeščajo med sodelujoče pri razpravah o upravljanju in vsebinskem osmišljanju infrastrukture.</p> <p>Ko gre za fokusna srečanja, zaskrbi nizko določen kazalnik za izvedbo opredeljenih srečanj, ki opozarja na nevarnost, da bodo srečanja predvsem mesto sporadičnega dostopa deležnikov do odločevalcev na posamično temo. Operativno namreč, ko gre za srečanje pred pripravo in izvedbo razpisov, skozi kazalnike v osnovi ne previdevajo dovoljšnjega prostora za vsakoletno poglobljeno razpravo ter izsledkom primerno prilagoditev ali celo celovito prenovo razpisnih mehanizmov MOM, če pa k temu dodamo še tako kompleksne teme, kot so razprave o upravljanju in vsebinskem osmišljanju infrastrukture, je le za te tri fokusne skupine določen kazalnik kaj hitro premalo. MOM tako pozivamo, naj med kazalnike ob znatnem številu srečanj v ukrep umesti tudi kazalnike, ki bodo dvignile zaupanje, da bodo imela srečanja kak učinek – ob zapisnikih npr. število prenovljenih razpisnih mehanizmov za NVO in SUK, število vključenih NVO in SUK. Pomembno vprašanje, ko gre za fokusna srečanja in stalne skupine, je nedvomno informacija o tem, kako bodo zagotovljena participacija deležnikov, po kakšnih postopkih v stalne skupine imenovani predstavniki itn,</p> <p>Ko gre za stalne skupine, napovedane v ukrepu, pozdravljamo stalno skupino za razvoj festivalov, kot nujno pa vidimo vzpostavitev dveh skupin za trajni dialog z NVO in SUK ter predlagamo, da ju MOM ustanovi ter zagotovi njino redno sestajanje in njihovo obravnavo vseh za kulturo v MOM bistvenih in aktualnih zadev.</p>

	X.3	Na ukrep v luči izrazite odsotnosti na ravni države sicer usklajenega javnega interesa za kulturo ter ciljev in ukrepov, vezanih na krepitev področij kulture in ustvarjalnosti ter močnega poudarka na ekonomske učinke kulture gledamo izrazito zadržano. Predlagamo, da v strategijo MOM prednostno uvrsti konkretne, časovno opredeljene in finančno ovrednotene ukrepe po posamičnih področjih kulture in ustvarjalnosti.
	X.4	Vsekakor pozdravljamo, da MOM prepozna pomembnost umetniške kritike in refleksije ter je pripravljena v razvoj in usposabljanje kritikov in recenzentov tudi vlagati. Ob tem preseneča neambiciozno zastavljen rezultat, vezan na rubriko za kritiško refleksijo (delujoča rubrika) ter dejstvo, da med kazalniki ni števila recenzentskih objav, zato menimo, da bi MOM v ukrepe tak kazalnik morala umestiti. Predlagamo, da polje kritike MOM dodatno okrepi tudi z objavo specializiranih razpisov za podporne programe v kulturi, s poudarkom na kritiških prispevkih in vrednotenju umetnosti.
	X.5	Četudi pozdravljamo, da je MOM pripravljena razpoložljivo javno infrastrukturo na uporabo ponuditi tudi drugim deležnikom iz polja kulture, preseneča, da naloga priprave pravilnika pade izključno na UKM MOM, upravljavci javne infrastrukture v procesu priprave niso omenjeni, nastopajo v vlogi nosilcev. Ker sta za dobro upravljanje nedvomno bistvena dialog in sodelovanje med nosilci, MOM pozivamo, naj se v strategiji zaveže, da bo procese, vezane na rabo javne infrastrukture, vodila in urejala v dialogu med deležniki. Pozdravljamo tudi namero pri načrtovanju investicijskih projektov slediti infrastrukturnim potrebam, ki so bile zaznane v procesu priprave, na žalost pa ugotavljamo, da med rezultati in kazalniki ni ničesar konkretnjšega od upoštevanja potreb pri načrtovanju, zato MOM pozivamo, da jih bolj konkretno in ambiciozno določi.
	X.6	Menimo, da ukrepu promocije kulture manjka bistven element, in sicer strategija ter sredstva za promocijo kulture kot kulturne vrednote in uveljavitev njene vloge v družbi in skupnostih. Predlagamo, da MOM v ta namen dodatno in konkretno opredeli ukrep, ga časovno opredeli in finančno ovrednoti ter kot kazalnik za obdobje veljavnosti strategije določi najmanj 4 celovite in obsežne promocijske kampanje na javnih oglasnih površinah, v množičnih občilih, s tiskovinami ter preko spleta.
	X.7	Ukrep pozdravljamo, opozarjamo pa na izključenost izobraževalnih ustanov med sodelujočimi, kar bi veljalo kot neosmiselno odpraviti.
	X.8	Opozarjamo, da gre pri ukrepu verjetno za podukrep ukrepa X.2 ter je ukrep tako nesmiselno strukturno umeščen in bi ga ustrezno umestiti, ob tem pa med podukrepi eksplicirati tudi natančnejše opredelitve vseh ostalih stalnih in fokusnih skupin. Na tem mestu velja opozoriti na zaznavno tendenco preizkušanja modelov, oblikovanja elaboratov, sestankovanja brez jasno izražene namere, kam vse to vodi, zakaj in kakšni bodo konkretni rezultati. Oziroma, povedano nekoliko drugače, kultura ne sme postati polje eksperimentiranja mestnih odločevalcev, ki imajo težave z razumevanjem in osmišljanjem kulture, kultura za svoje ustvarjanje, eksperimentalno ali ne, potrebuje stabilne in okrepljene pogoje, tega pa tudi že osmi ukrep akcijskega načrta ne zagotavlja.
	X.10	Ukrep načeloma pozdravljamo, pri tem predvsem zaslombo, ki je na strani MOM razvidna na ravni zagotavljanja sofinanciranja EU projektov, na ravni infrastrukture, tudi prioritet. Hkrati pa je ukrep v vsebini precej nedorečen, tako da ga je nemogoče ustrezno vrednotiti.
	X.11	Na ukrep v luči izrazite odsotnosti na ravni države sicer usklajenega javnega interesa za kulturo ter ciljev in ukrepov, vezanih na krepitev področij kulture in ustvarjalnosti ter močnega poudarka na ekonomske učinke kulture gledamo

		zadržano. Skrb za razvoj KKS lahko pozdravimo, a sočasno predlagamo, da v strategijo MOM prednostno in v razmerju do KKS precej izraziteje uvrsti konkretne, časovno opredeljene in finančno ovrednotene ukrepe za razvoj področja kulture in umetnosti po posamičnih področjih kulture in ustvarjalnosti.
	X.12	Na ukrep v luči izrazite odsotnosti na ravni države sicer usklajenega javnega interesa za kulturo ter ciljev in ukrepov, vezanih na krepitev področij kulture in ustvarjalnosti, ter močnega poudarka na ekonomske učinke kulture, gledamo zadržano. Skrb za razvoj kulturnega turizma lahko pozdravimo, a sočasno predlagamo, da v strategijo MOM prednostno in v primerjavi s kulturnim turizmom precej izraziteje uvrsti konkretne, časovno opredeljene in finančno ovrednotene ukrepe za razvoj področja kulture in umetnosti po posamičnih področjih kulture in ustvarjalnosti.
	X.13	Na ukrep v luči izrazite odsotnosti na ravni države sicer usklajenega javnega interesa za kulturo ter ciljev in ukrepov, vezanih na krepitev področij kulture in ustvarjalnosti ter močnega poudarka na ekonomske učinke kulture, gledamo zadržano. Skrb za razvoj kulturnega turizma lahko pozdravimo, a sočasno predlagamo, da v strategijo MOM prednostno in v primerjavi s kulturnim turizmom precej izraziteje uvrsti konkretne, časovno opredeljene in finančno ovrednotene ukrepe za razvoj področja kulture in umetnosti po posamičnih področjih kulture in ustvarjalnosti.
	X.14	Menimo, da ukrep, tudi v siceršnji luči izrazite odsotnosti na ravni države sicer usklajenega javnega interesa za kulturo ter ciljev in ukrepov, vezanih na krepitev področij kulture in ustvarjalnosti ter močnega poudarka na ekonomske učinke kulture, ne sodi v SRK MOM 2022-2026. Predlagamo, da v strategijo MOM prednostno in v precej izraziteje uvrsti konkretne, časovno opredeljene in finančno ovrednotene ukrepe za razvoj področja kulture in umetnosti po posamičnih področjih kulture in ustvarjalnosti, tudi na področju filma.
	X.15	Ukrep pozdravljamo, poudarjamo pa tudi nujo po dialoško zasnovani in vsebinsko preišljeni JKI.
	X.17 in X.18	Ukrepa ocenjujemo kot najpomembnejši segment SRK MOM 2022-2026, ki je istočasno skladen z občinim pojmovanjem javnega interesa za kulturo in nalogami MOM kot nosilca javnega interesa, a je finančno ovrednoten nezadostno, sredstva se drobijo med vse deležnike kulture v MOM, novosti uvaja premalo odločno, nekaterih ukrepov ni oziroma niso zadostni. Predlagamo, da MOM za ukrep kot najbolj temeljen ukrep zagotovi vsakoletno dvakratnik napovedanih sredstev, pri čemer letno zgolj za programe in projekte profesionalnih NVO zagotovi povišanje sredstev za 200.000,00 EUR, zagotovi najmanj 2 štipendiji za samostojne ustvarjalce po posamičnih področjih kulture in ustvarjalnosti v višini najmanj 8.000,00 EUR ter število štipendij po področjih povečuje za najmanj eno letno, se zaveže k zagotovitvi sredstev za sofinanciranje EU programov ter zagotovi razpise za podporne programe v kulturi.
	X.19	Ukrep načeloma pozdravljamo, a menimo, da bi se kazalnikov lahko MOM lotila tudi nekoliko bolj ambiciozno.
	X.20	V društvu Asociacija odločno zagovarjamo, da mora biti odločevalska moč, ko gre za strokovna vprašanja, vezana na oblikovanje kulturnih politik, ugotavljanje javnega interesa za kulturo, vrednotenje kulturnih programov in projektov ter druge zadeve, vezane na področje kulture, v celoti v rokah stroke, političen vpliv, tudi v procesih kadrovanja strokovnjakov, ki morajo biti imenovani po transparentnih postopkih, pa v celoti zamejen.

(in žig)